

Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami eristus kiri

Sisukord

1. Eksami eesmärgid ja vorm.....	1
1.1. Eksami eesmärgid.....	1
1.2. Eksami vorm	2
2. Eksami sihtrühm ja oodatavad õpitulemused.....	2
2.1. Eksami sihtrühm.....	2
2.2. Õpitulemused.....	2
2.2.1. Keeleoskus oodatav tase põhikooli lõpus	2
3. Eksami väljatöötamine ja ülesehitus.....	3
3.1. Eksamimaterjalide väljatöötamine	3
3.2. Eksamitöö ülesehitus.....	3
3.3. Eksamitöö ülesanded ja mõõdetavad oskused.....	3
3.4. Tekstitüübid ja allikad	4
4. Eksami korraldamine	4
4.1. Eksami korraldus.....	4
4.2. Eksami aeg	4
4.3. Abivahendid.....	5
4.4. Erivajadused.....	5
4.5. Eksamilt kõrvaldamine.....	5
5. Hindamine	5
5.1. Korduseksam	6
5.2. Eksamitulemuste vaidlustamine.....	6
6. Õppematerjalid.....	6

1. Eksami eesmärgid ja vorm

1.1. Eksami eesmärgid

Alus: haridus-ja teadusministri [määrus nr 54](#), vastu võetud 15. detsembril 2015.

Põhikooli lõpueksamiga hinnatakse riiklikus õppekavas (või õpilase individuaalses õppekavas) määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist, õppeainete õppe- ja kasvatusesmärkide saavutatust ning kooliastme õpitulemuste omandatust.

Eksami eesmärgid:

- 1) anda õpilasele, vanemale, koolile, kooli pidajale ja riigile võimalikult objektiivset ja võrreldavat tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest ning sellest, milline on kooli panus õpilaste edasijõudmisse;
- 2) selgitada, kuidas õppe tulemuslikkus ning kooli panus õpilaste edasijõudmisse on ajas muutunud;
- 3) anda riigile informatsiooni hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada riikliku õppekava rakendamist ning suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 5) teha otsus õpilaste põhikooli lõpetamise kohta.

1.2. Eksami vorm

Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksam koosneb kirjalikust (kirjutamine, kuulamine, lugemine ja keele struktuur) ja suulisest (rääkimine) osast. Lõpueksam toetub õppekavale ja Euroopa keeleõppe raamdokumendile ning vastab Euroopa Nõukogu keeleoskustasemetes süsteemi B1-taseme kirjeldusele.

2. Eksami sihtrühm ja oodatavad õpitulemused

2.1. Eksami sihtrühm

Eksami sihtrühm on põhikoolide lõpetajad, kes on läbinud põhikooli riikliku õppekava.

2.2. Õpitulemused

Alus: Põhikooli riiklik [õppekava](#), Vabariigi Valitsuse määrus nr 1, vastu võetud 6. jaanuaril 2011.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades nii koolis kui ka väljaspool kooli;
- 2) mõistab kõike olulist endale tuttavatel teemadel;
- 3) oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
- 4) oskab koostada lihtsat teksti tuttavatel teemadel;
- 5) on omandanud esmased teadmised Eesti kultuuriloost, loeb eestikeelset eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 6) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 7) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid.

2.2.1. Keeleoskus oodatav tase põhikooli lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav õpitulemus	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1
Hea õpitulemus	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2
Väga hea õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1

3. Eksami väljatöötamine ja ülesehitus

3.1. Eksamimaterjalide väljatöötamine

Eksamimaterjalid (eksamitöö ja hindamisjuhendid) koostab SA Innove juures töötav eksamit ettevalmistav komisjon. Komisjon koostab ja eeltestib kõiki eksamitöö ülesandeid, paneb kokku eksamitöö ja töötab välja hindamisjuhendid.

3.2. Eksamitöö ülesehitus

Eesti keele teise keelena eksam koosneb kirjalikust (kirjutamine, kuulamine, lugemine, keele struktuur) ja suulisest (rääkimine) osast.

Eksamiosa		Kestus	Max punkte	Ülesannete / üksikküsimuste arv
I osa	Kirjutamine	40 min	20	2
<i>Paus, õpilased eksamiruumist ei lahku.</i>				
II osa	Kuulamine	35 min	20	4 / 25
III osa	Lugemine	30 min	20	3 / 20
IV osa	Keele struktuur	30 min	20	2 / 25
KOKKU:	Eksami kirjalik osa	135 min	80	11 / 70
V osa	Suuline osa	15–18 min	20	2
KOKKU:	Kirjalik ja suuline osa	150-153 min	100	13

3.3. Eksamitöö ülesanded ja mõõdetavad oskused

Osa	Ülesanded	Mõõdetavad oskused
I Kirjutamine	küsimustikule vastamine/põhjendamine (var A); kaardi või teate kirjutamine, küllakutse kirjutamine (var B), (u 45-50 sõna)	üldine kirjalik suhtlus (küsimustikud, teated, sõnumid)
	isiklikku laadi kiri; jutukese kirjutamine etteantud teemal sisupunktidest lähtuvalt (u 100 sõna)	kirjaliku teksti loomise oskus (olulise info edastamine konkreetsel teemal)
II Kuulamine	valikvastustega ülesanne (vastuse valimine kolme pildilise või sõnalise variandi hulgast)	tekstist üldine arusaamine ja olulise info mõistmine
	valikvastustega ülesanne (õige-vale)	teksti mõttest arusaamine, olulise info mõistmine
	valikvastustega ülesanne (var A: küsimusele vastuse valimine kolme	teksti mõttest arusaamine, olulise info mõistmine

	variandi hulgast; var B: poolikule lausele sobiva lõpu valimine)	
	lühivastustega ülesanne (lünga täitmine kuuldu põhjal)	teksti mõttest arusaamine, olulise info mõistmine
III Lugemine	valikvastustega ülesanne (vastuse valimine kolme variandi hulgast)	teksti detailse mõistmise oskus, üldine lugemisoskus
	vastustepangaga lünkülesanne (vastuse valimine sõnade pangast)	teksti üldine lugemisoskus, sõnavara tundmine
	valikvastustega lünkülesanne (tekstiosa sobitamine lünka)	teksti ülesehituse ja tekstisiseste seoste mõistmine, üldine lugemisoskus
IV Keele struktuur	valikvastustega lünkülesanne (vastuse valimine kolme variandi hulgast)	sõnavara ulatus, sõnakasutuse täpsus
	lühivastustega lünkülesanne (õige sõnavormi moodustamine)	grammatiliste vormide moodustamine, õigekiri
V Rääkimine	pildi kirjeldamine ja vestlus pildi teemal	üldine suuline suhtlus (pildi ja kogetu kirjeldamine, arvamuse esitamine)
	dialog (rollimäng)	üldine rääkimisoskus (vestlus, infovahetus, küsitleja vastaja roll, teabe küsimine)

* Kuulamisosa kuulatakse kaks korda.

* Lugemisosa kogupikkus on u 750 sõna.

* Rääkimisosa algab sissejuhatava vestlusega, mida ei hinnata.

3.4. Tekstitüübid ja allikad

Tekstide valikul on lähtutud põhimõttest, et teksti keeleline raskus ja teema sõltuks eksaminandide taustast ehk vanusest, haridusest, huvialadest jne. Kasutatakse autentsetest allikatest pärit tekste, mida on adapteeritud tasemele kohaseks.

Kuulamisülesannete tekstideks võivad olla raadiouudised, argivestlused/keskustelud, teadaanded/lühisõnumid, juhised, intervjuud, ülevaated. Lugemisülesande tekstideks võivad olla kirjad ja teated (erakirjad, teadaanded, lühisõnumid); meediatekstid (uudised, artiklid/ülevaated, kuulutused, reklaamtekstid, intervjuud); juhised; ilukirjanduslikud tekstid.

4. Eksami korraldamine

4.1. Eksami korraldus

Eksami korraldab kooliksamikomisjon SA Innoves välja töötatud eksami korraldusjuhendi põhjal. Eksamikomisjon on vähemalt kolmeliikmeline ja iga 20 eksaminandi kohta peab komisjonis olema vähemalt üks liige.

4.2. Eksami aeg

Eksam toimub kokku kolmel päeval – esimesel päeval eksami kirjalik osa ja suuline osa, kahel järgneval päeval eksami suuline osa. Eksami toimumise kuupäeva(d) määrab haridus- ja teadusminister vastava määrusega. Eksami ametlik algus on 10.00.

Eksami kirjalik osa kestab 135 minutit (sh vaheaeg), suuline osa u 18 minutit.

4.3. Abivahendid

Eksamil on keelatud kasutada abivahendeid (õpikud, käsiraamatud, sõnaraamatud, õigekeelsussõnastikud vms), mobiiltelefone ja muid tehnilisi vahendeid.

4.4. Erivajadused

Kooli direktori põhjendatud otsusega ja SA Innove nõusolekul võimaldatakse erivajadusega põhikooli lõpetajale põhikooli lõpueksami sooritamiseks eritingimusi, mis on sätestatud haridus- ja teadusministri [määruses nr 54](#).

Lisainfo <http://www.innove.ee/et/yldharidus/pohikooli-lopueksamid/koolidele-lopueksamitest/LE-eritingimustel-eksamineerimine>

4.5. Eksamilt kõrvaldamine

Eksaminand, kes on võtnud eksamile kaasa lubamatuid abivahendeid, kasutab põhikooli lõpueksami sooritamisel kõrvalist abi, kirjutab maha, üritab seda teha või aitab sellele kaasa, kõrvaldatakse eksamilt. Eksamilt kõrvaldatakse ka juhul, kui eksaminandi käitumine häirib eksami läbiviimist või teisi eksaminande. Eksamilt kõrvaldatud eksaminandi eksam loetakse mittesooritatuks ja eksamitulemuseks märgitakse 0 punkti.

5. Hindamine

Eesti keele teise keelena ühtset põhikooli lõpueksamit hindab haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindamiskomisjon. Hindamisel lähtutakse eksameid ettevalmistava komisjoni koostatud hindamisjuhendist.

Eksamitöö iga osaoskuse eest on võimalik saada 20 punkti. Kuulamis- ja lugemisosa ning keele struktuuri osa hinnatakse võtme järgi.

Kirjutamisosa hindavad keeleseaduse alusel haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindajad, kes on läbinud standardiseerimiskoolituse. Ühte tööd hindab kaks hindajat. Hindamisel lähtutakse [hindamiskaala](#) kriteeriumidest, mille järgi arvestatakse ülesande täitmist ja teksti sisu (skaalal 0-5) ning keelekasutust (skaalal 0-5). Kirjutamisosa hinnatakse kolmandat korda juhul, kui esimese ja teise hindaja tulemus erineb 25 protsenti või rohkem. Kolmanda hindamise läbi viinud eksperdi hindamisotsus jääb lõplikuks tulemuseks.

Rääkimisosa (kõik vastused salvestatakse) vastuseid hindavad välishindaja ja lõpueksamikomisjoni kuuluv eesti keele teise keelena õpetaja, kes on osalenud suulise osa hindajate seminaril. Välishindaja on haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud vastava kvalifikatsiooniga õpetaja, kelle ülesanne on hinnata eesti keele teise keelena suulise osa vastuseid ja jälgida eksamikorrast kinnipidamist. Hindamise aluseks on [hindamiskaala](#) (0-10). Arvestatakse ülesande täitmise edukust, info vahetamise oskust, ka sõnavara ja grammatika tundmist ning kõne arusaadavust. Rääkimisosa hinnatakse kui tervikut, see tähendab.

Eksaminandile, kes saab eesti keele kui teise keele eksamil vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest, väljastab SA Innove eesti keele B1-taseme tunnistuse.

5.1. Korduseksam

Põhikoolilõpetaja, kes ühtse põhikooli lõpueksami ajal või eksamiplaanis ettenähtud koolieksami ajal haigestub või ei saa sellel osaleda muul kooli direktori poolt mõjuvaks loetud põhjusel või kelle ühtse põhikooli lõpueksami või koolieksami hinne on „nõrk” või „puudulik”, sooritab korduseksami koolieksamina.

Korduseksam sooritatakse kooli direktori poolt määratud ajal.

5.2. Eksamitulemuste vaidlustamine

Põhikooli lõpueksami tulemuse vaidlustamiseks tuleb esitada vaie Haridus- ja Teadusministeeriumile viie tööpäeva jooksul riigieksamitunnistuse kättesaadavaks tegemise päevast arvates.

Apellatsioonikomisjon teeb vaidlustatud tulemusega eksamitöö kohta kümne päeva jooksul vaide esitamisest arvates otsuse, kas jätta eksami tulemus muutmata, tõsta eksami tulemust või langetada eksami tulemust.

6. Õppematerjalid

Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami koostamisel lähtutakse Euroopa keeleõppe raamdokumendi tasemekirjeldustest. Õppematerjalidena sobivad õpikud, töö- ja harjutusvihikud ning muud materjalid, mille koostamisel on lähtutud tasemekohastest kriteeriumidest.

Eksamimaterjalid (näidised eri aastate eksamitöödest, demonstratsioonvariant ja suulise osa näidisvastused, hindamisjuhendid) asuvad kodulehel:

<http://www.innove.ee/et/yldharidus/pohikooli-lopueksamid/lopueksamite-materjalid>